

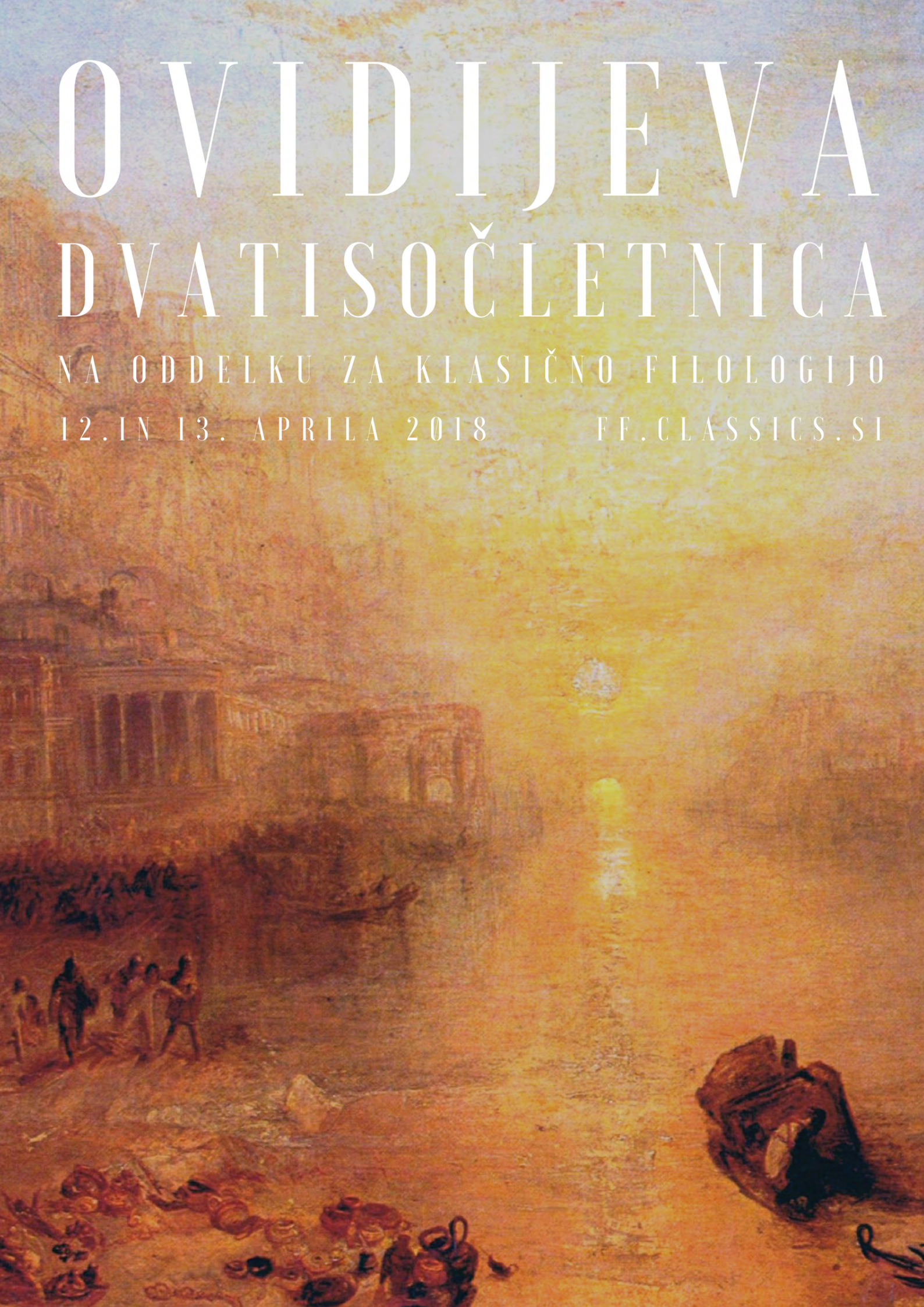
OVIDIJEVA

DVATISOČLETNICA

NA ODDELKU ZA KLASIČNO FILOLOGIJO

12. IN 13. APRILA 2018

FF.CLASSICS.SI

Ovidijeva dvatisočletnica na Oddelku za klasično filologijo.
Programska knjižica z izvlečki. © Univerza v Ljubljani, Filozofska
fakulteta, 2018.

Uredil David Movrin. Založila Znanstvena založba Filozofske
fakultete Univerze v Ljubljani. Za založbo: Roman Kuhar, dekan
Filozofske fakultete. Knjižica je brezplačna. Prva izdaja. Naklada
100 izvodov. Slika na naslovnici: J. M. W. Turner, *Ovidijev izgon iz
Rima* (1838).

Lectori salutem.

Na Filozofski fakulteti se letos spominjamo dvatisočletnice Ovidijeve smrti v Pontu z nizom dogodkov, poimenovanih *Ovidiana 2018*. Zvrstili se bodo v četrtek in petek, 12. in 13. aprila 2018. V resnici nihče ne ve dobro, kdaj je Ovidij res umrl. Poznamo samo *terminus post quem* in sklepamo, da je bilo to v letu 17/18, je pa seveda možno, da se je to zgodilo tudi kasneje. Med pripravami na srečanje je v predavalnici nekdo vzkliknil: »Kaj pa, če je še vedno živ?« O tem bi se dalo razpravljati, pesnik bi se v zadnji besedi zadnjega verza *Metamorfoz* (15.879) z duhovitežem najbrž kar strinjal: *siquid habent veri vatum praesagia, vivam*.

Srečanje pripravljamo z zelo motivirano skupino študentov in je namenjeno javnosti. V četrtek, 12. aprila, bo ob 16.00 v predavalnici 102 hitropotezna študentska konferenca na temo »Uvid v Ovidija«. Zvečer bo ob 19.00 v veliki predavalnici 15 razstava starih tiskov in ogled novega (imenitnega in posebej za to priložnost s slovenskimi podnapisi v verzih opremljenega) dokumentarca o Ovidiju. Sledila bo pogostitev. V petek, 13. aprila, se bo ob 12.00 v Modri sobi začel simpozij, ki bo trajal ves dan. Zvečer bo ob 19.30 v kavarni NUK recital s slovenskimi prevajalci Ovidija. Vstop na vse dogodke bo prost.

Organizacijski odbor

David Movrin, Oddelek za klasično filologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani, ter Nena Bobovnik, Anja Božič, Klara Keršič in Jan Peternelj z Oddelka za klasično filologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani

Četrtek, 12. april (predavalnica 102)

16.00

Pozdravni nagovor: David Movrin, organizacijski odbor

Nena Bobovnik: *Accedant lacrimae* – pravi vzrok Ovidijevih solz

Jok je v prostovoljnem suženjstvu ljubezni, *servitium amoris*, ki si ga izberejo elegiki, pogost motiv. Pri Ovidiju, ki kot zadnji elegik s to zvrstjo tudi že obračunava, pa se njegov pomen spremeni. Analiza joka in pretočenih solz v njegovih pesmih pokaže, da elegiji kot zvrsti sicer priznava »jokavost«, samega sebe pa v solzah opiše le dvakrat in še to ne povsem nedvoumno. Če Propercij in Tibul tarnata nad svojo izvoljenko, ki je *saeva* in *dura puella*, je Ovidijeva *duritia* bolj kot na njegovo deklico vezana na razne ovire, ki ga ločujejo od nje – na vrata ali na vratarja. Težava izvoljenke ni v tem, da bi mu kaj odrekala, temveč v tem, da nikomur ničesar ne odreče. V tem smislu je *Umetnost ljubezni* mogoče brati kot maščevanje, kjer niti v začetku ne gre za pravo ljubezen, zaradi katere bi se jokalo, temveč so solze le pridelek, ki pripomore k strateški ljubezenski igri.

///

Meta Skubic: Erotične besedne igre v Ovidijevih delih *Ars amatoria* in *Remedia amoris*

Ovidij v svoji poeziji pogosto napiše eno, misli pa drugo. Še posebej polna takšnih in drugačnih, toda predvsem erotičnih besednih iger sta deli *Ars amatoria* in *Remedia amoris*. *Ars amatoria* ponuja enega lepših primerov v drugi knjigi, kjer Ovidij opisuje pomembnost izobrazbe, takšne in drugačne, lahkotno, a zelo nagajivo. Tudi v *Remedia amoris* se takšnim namigom ni mogel izogniti, četudi gre v principu za delo, ki je prvemu popolnoma nasprotno. Čisto proti koncu ponudi seznam »obvezne lektire« za paciente, ki trpijo zaradi ljubezni. V njem se osredotoči na pomembnejše grške in rimske avtorje in ponudi svoj lasten pogled na to, kar so nam ti pesniki zapustili.

Domen Iljaš: Podoba avgustejskega Rima v Ovidijevih *Fastih*

Faste so pogosto vrednotili kot izključno naključen vir historiografskega gradiva, posebno v kontekstu *Metamorfoz*, katerih navezave na družbeno realnost Ovidijeve dobe so bile deležne obširnejše obravnave. Toda če so *Metamorfoze* pesem o izvorih sveta, kot se kaže pod Avgustovim žezlom, pa so *Fasti* poezija prav te sodobnosti, vsakoletno ponavljajoče se avgustejske realnosti. Kot taki so pravzaprav »narrativni« *dediči* *Metamorfoz*. Rimska zgodovina se v *Fastih* prepleta in podoživlja dobesedno v vsakdanjiku mesta, v praznikih, obredih, njihovih imenih in izvorih. Toda to je zgodovina, zaznamovana in zasnovana z mislijo na predvsem enega človeka: Avgusta.

///

Kristina Ferik: Motiv Adonisa in Venere na rimskih nagrobnikih

Prispevek obravnava upodobitev Adonisa in Venere, ki se pojavlja kot motiv na rimskih nagrobnih spomenikih. Publij Ovidij Nazon je mitološko zgodbo o Adonisovi smrti in njegovi preobrazbi v rdečo vetrnico podal v deseti knjigi *Metamorfoz*. Upodobitev Adonisa in Venere pa lahko med drugim najdemo tudi na ohranjenem zatrepu nagrobnika, ki je bil izkopan v Staršah, danes pa ga hrani graški lapidarij v sklopu Univerzalnega muzeja Joanneum.

///

Jakob Piletič: *De formis figurisque deorum* – poznosrednjeveška krščanska metamorfoza Ovidijevih *Metamorfoz*

Prispevek skuša predstaviti in kritično presoditi enega izmed šestnajstih zvezkov dela *Reductorium morale*, ki nosi naslov *Ovidius moralizatus*. Obsežno delo je nastalo v prvi polovici 14. stoletja in je bilo bržkone eno najvplivnejših del *sui generis* vse do 16. stoletja. Njegov avtor, slabo poznani francoski benediktinski menih Petrus Berchorius (ok. 1290–1362), je izhodišče svojega »moraliziranja« *v petnajstem zvezku postavil v tedaj mnogokrat prepisovano in dobro*

znano delo *Metamorfoze* rimskega učitelja ljubezni Pubilja Ovidija Nazona. Berchorius je želel z eksegetskim pristopom h krščanskim spisom, med katerimi vzvišenejše mesto zasedajo evangeliji in pisma Pavlinskega korpusa, ter z alegoričnim pristopom k Ovidijevim mitom napraviti enovito sintezo obeh, pri čemer slednji služijo kot potrditev prvih. V uvodu omenja razlog in namen svojega dela: ker celotno Sveto pismo uporablja zgodbe in prispodobе, da bi pokazalo na globljo Resnico, utegne tudi poezija, kamor prišteva Ovidijeve *Metamorfoze*, vsebovati indirektno potrditev moralnih resnic in resnic vere. Tako uspe francoski benediktinec s pomočjo alegorije in moralne razlage kristično interpretirati verze pogankega učitelja ljubezni.

///

Jan Dominik Bogataj: *Metamorphosis* med Ovidijevo *apotheosis* in patristično *theosis*

Prispevek gradi na grškem pojmu μεταμόρφωσις, ki povezuje Ovidijeve *Metamorfoze* in dogodek Kristusove spremenitve na gori (Mt 17,1–8; Mr 9,2–8; Lk 9,28–36). Poleg zgodnjih judovskih mističnih in apokaliptičnih tradicij je prav grško-rimska poganska literatura izvir za oblikovanje tega poročila, kot se kasneje kaže v bogati patristični recepciji, kar je osrednja tema te raziskave. Preko primerjave literarnih vrst (cf. Apulej, psevdo-Lukijan), filološke analize semantičnega polja pri pojmu μεταμόρφωσις in soočenja različnih vplivov se kaže temeljna razlika med predlaganima kontekstoma, ki lahko vodi do boljšega razumevanja obeh. Številne Ovidijeve apoteoze – cf. *Herkul* (9.134-272), *Enej* (14.581-608), *Romul in Hersilija* (14.772-851), *Julij Cezar in Avgust* (15.832-870), *Ovidij* (15.871-9) – se v primerjavi s patrističnim pojmom θέωσις izkažejo kot sicer pomemben vpliv, kjer pa umanjka notranja, duhovna transformacija. To je izrazil Andrej Kretski (ok. 660–740), ki prvi – in to dejstvo je doprinos te raziskave, ki ga ne zasledimo nikjer v strokovni literaturi – poveže dogodek spremenjenja s pojmom poboženja (*In transfigurationem* 1, PG 97.933).

Anja Božič: Ovidijev vpliv na humanistično pisemsko produkcijo –
Petrarkova pisma iz Ponta

Prispevek želi na primeru Petrarkovih pisem v prozi prikazati vpliv Ovidijeve poezije na vse poznejše literarno ustvarjanje, ne glede na zvrst ali vrsto. Osredotoča se na Ovidijevi zadnji deli, *Žalostinke* in *Pontska pisma*, v katerih najdemo največ podatkov tako o pesnikovem življenju kot o njegovem razmišljanju, med drugim tudi Ovidijevo literarno avtobiografijo (*Tristia* 4.10). Pri tem ne gre le za prvoosebno podajanje informacij v kronološkem zaporedju, ampak za premišljeno izbrane navedbe, s katerimi želi preko pisem iz izgnanstva ustvariti svoj portret v oddaljenem Rimu. Tudi Petrarka je v svojih pismih, namenjenih objavi, posegel po različnih vzvodih, namenjenih oblikovanju lastne podobe po okusu takratnega občinstva. Čeprav sta njegova glavna zgleda Ciceron in Avguštin, lahko predvsem na področju samoupodabljanja najdemo podobne koncepte že v omenjenih Ovidijevih delih. Prispevek izpostavlja najočitnejše paralele.

///

Jaka Klasinc: Vpliv Ovidijevega pripovedovalca na literarne tekste
v srednjeveški književnosti in v baroku

Teza o Ovidiju kot o statičnem pripovedovalcu (Caroline H. M. Kroon) je vsaj do določene mere dedič strukturalističnega ukvarjanja z literaturo in Genettove tekstne analize ter kritike. Namen tega prispevka izhaja iz te domneve. Ob samoumevni predpostavki o vplivu Ovidija na poznejše evropske književnosti skuša preveriti razvoj pripovedne tehnike pri avtorjih dveh literarnih obdobij, pri katerih je vpliv Ovidijevih del bržkone najbolj očiten. Najprej v provansalski trubadurski liriki, pri Chrétien de Troyes in Christine de Pizan, nato pa v španskem baroku pri Góngori.

Poudariti velja, da v tokratni obdelavi omenjenih tekstov ne gre toliko za golo odkrivanje literarnih referenc na Ovidijeva dela, temveč za poudarek na razvoju diskurzivnosti pripovedovalcev, ki je spremljal metamorfoze Ovidijevih tematik v poznejši literaturi.

Kajetan Škraban: *Et Ovidio divin fatto buffone* – Ovidij v operi
med zgledom in posmehom

Nastanek opere je vsaj delno tudi parafraza Ovidija. A tu se dolg mladega žanra Ovidiju ne konča, saj je razvoj opere v 17. stoletju in v prvi polovici 18. stoletja delno odvisen prav recepcije njegovih del. Ta ni enoznačna in razpade na vsaj dve večji skupini, med katerima lahko zaznamo počasen razvoj. Od občudovanja v zgodnjem 17. stoletju, ki je nujno za utemeljitev nove glasbeno-pesniške umetnosti, do travestije poznejših desetletij, katere raznoliki nameni segajo vse od moralne indignacije do političnih interesov italijanskih držav.

///

Sergej Valijev: *Error* – Ovidij in Kierkegaard

Kaj pomeni *error* na ustvarjalni in življenjski poti rimskega pesnika in danskega misleca? To vprašanje se ne dotakne le različnosti dveh življenjskih zgodb, temveč predvsem različnosti dveh razumevanj pojma *error*. Na eni strani je *error* iz časa Avgustove moralne obnove rimskega imperija, ki se za Ovidija konča z izgnanstvom ob Črnem morju, in na drugi strani *error* kristjana Kierkegaarda, ki ga je možno preseči le s prostovoljnim odmikom od družbene ravni in s potopitvijo v globine lastne duše, kjer se mu razkrije, da jaz ni več samo jaz, ampak odnos s Tistim, ki jaz vzpostavlja. Dve bivanjski drami, ki se iztekata v vprašanje: kdo mi lahko odvzame moj *error* in njegovo breme?

///

///

19.00

Zvečer bo v veliki predavalnici 15 v pritličju po pozdravnem nagovoru dekana Filozofske fakultete Romana Kuharja ogled starih Ovidijevih tiskov (z inkunabulo, tremi cinquecentinami in dvema seicentinama) v izboru Petra Štoke in Marka Marinčiča. Med njimi bo tudi baselska izdaja *P. Ovidii Nasonis [...] Fastorum libri VI; Tristium V; Ex Ponto IV; In Ibin; cum commentariis doctis* (Basileae per Ioannem Hervagium 1550). Sledil bo ogled dokumentarca o Ovidiju Michaela Wooda s slovenskimi podnapisi Jana Peternelja. Večer se bo končal s pogostitvijo.

///

///

Petek, 13. april (Modra soba)

12.00

Pozdravni nagovor: Sonja Weiss, predstojnica Oddelka za klasično filologijo

Kajetan Gantar: Ovidijeva soočenja z Avgustovim režimom

Četudi je imel Ovidij iskren namen, da se s *Fasti* vključi v Avgustov program verskega in nravstvenega preporoda, mu to ni uspelo. *Fasti* so na videz polni starorimske folklore, religioznosti in obrednosti, toda to je samo zunanji videz; pod tem videzom se skriva isti lahkotni Ovidij, kot ga poznamo iz mladostnih ljubezenskih elegij. Pesnik kljub najboljši volji ni mogel iz lastne kože. Religija mu je bila samo fasada, njeno bistvo je vsepovsod erotiziral. Ob vsakem mitu in v vsakem verskem obredu je iskal predvsem erotično pikantnost. In tako so *Fasti* kljub nakopičeni teološki učenosti v bistvu izrazito erotično obarvana pesnitev; v njej ni sledu tiste starodavne pristne in globoke religioznosti, ki jo je skušal oživiti cesar Avgust. Zato ni čudno, da cesarja pesnikova »spreobrnitev« ni prepričala. Ravno sredi dela ob *Fastih*, ko je bil Ovidij na višku osebne sreče in pesniške slave, ko si je po dveh zakonskih brodolomih v poroki s tretjo ženo, iz rodu uglednih Fabijcev, ustvaril prijetno družinsko ognjišče, ga je kot strela z jasnega zadel nepričakovan udarec – in vsa njegova blaginja se je v hipu sesula v prah.

///

Nada Grošelj: Ovidijev odnos do ljubezni

Pri preučevanju odnosa do ljubezni, ki se kaže v Ovidijevih delih, verjetno najprej pomislimo na njegov razvpiti erotični »priročnik«, na *Umetnost ljubezni*. Poznavalci Prešerna se najbrž spomnijo še na »Korino«, naslovljenko številnih Ovidijevih ljubezenskih elegij ali *Ljubezni*: v verzih »Bolj ko Delije, Korine, Cintije al' Lavre / bi bilo pozabit' škoda tvoje ga imena« ga Prešeren uvršča med velike

predhodnike svoje ljubezenske poezije, ob bok Tibulu, Properciju in Petrarki. *Ljubezni in Umetnost* poleg prepoznavnosti povezuje še to, da drugi tekst vsebinsko logično nadaljuje prvega, tako da skupaj izpričujeta koherenten razvoj v odnosu do ljubezni in erotike. Ponekod drugje, na primer v *Metamorfozah*, pa je pristop drugačen – in povrh je pesnikovo resnično stališče tako in tako vselej skrito pod masko različnih pripovedovalcev. Kot najbrž najneposrednejši del njegovega opusa so nam v delno pomoč izgnanske elegije (*Žalostinke, Pontska pisma*), sicer pa nam preostaja predvsem posredno sklepanje. Tako lahko obravnavamo njegov pristop do ljubezni v treh sklopih: 1. pogled na vlogo ljubezni v razvoju sveta in človeka; 2. lahkotna, šaljiva igra v *Ljubeznih in Umetnosti ljubezni*; 3. ljubezen kot potencialna poguba v *Pismih junakinj in Metamorfozah*. Sklep bo skušal ponuditi vpogled v pesnikovo zasebno življenje in v njegov odnos do žene, kot se kaže v *Žalostinkah in Pontskih pismih*.

///

Gregor Pobežin: *Oro, mane, nec me, crudelis, desere! Crudeles amantes* med poezijo, filozofijo in ...

Naslovni citat iz Ovidijevih *Metamorfoz* ne odpira nič kaj prida sveže teme: topos krutosti v ljubezni je v poeziji pogost. A vendar se v antični književnosti (in zunaj nje, v neliterarnih situacijah) pojavljajo zanimive aluzije na krutost tistih, ki ljubijo. Prispevek bo tematiziral ta pojav in raziskal njegove razsežnosti v filozofiji, pesništvu in epigrafiki: kako je mogoče, da se prvi med pevci Orfej imenuje crudelis? Kaj je ljubeče starše prepričalo v to, da so se na nagrobnik, namenjen sinu, prezkodaj umrlemu dečku, podpisali crudeles parentes? Ali so imeli prozni pisci in pesniki na voljo filozofsko razdelano razlago, kaj je ljubezen in kaj njeno nasprotje?

///

Diskusija in odmor

15.00

Marko Marinčič: Zresnjeni Ovidij? Črnomoško izgnanstvo dve tisočletji pozneje

Ovidiju so že v antiki očitali, da je neresen. Številni sodobni interpreti so skušali dokazati, da tak ostaja tudi v pontskem izgnanstvu. Med učenimi bralci je še vedno razširjen sum, da mora biti Ovidijevo prilizovanje Avgustu, ki lahko edini prekliče dekret o izgonu, vsaj deloma ironično. Da torej Ovidij še v izgnanstvu igra rusko ruleto. Ali pa da kot izgnanec, ki ne more ničesar izgubiti, »iz inata« draži Avgusta. Po neki skrajni teoriji si je Ovidij izgnanstvo preprosto izmislil, da bi dobil iztočnico za novo pesniško vajo.

A vse te razlage ne dajo odgovora na vprašanje, ki je v osnovi biografsko: kako naj genialen in vsestranski pesnik, ki je pravkar dokončal *Metamorfoze* in do polovice napisal *Faste*, kot pesnik in kot posameznik prenese izgon na rob imperija? Nekoč je dvoril Korini, zdaj ženi daje napotke, kako naj »dvori« Avgustovi ženi Liviji. Kakšen je resnični značaj njegove preobrazbe? Kako jo je razumel novi vek?

///

Alen Širca: Odjeki Ovidijevega ljubezenskega pesništva v srednjeveški religiozni liriki

Prispevek se bo osredotočil na recepcijo Ovidijeve poezije v srednjem veku, in sicer v okviru zvrsti, v kateri ga na prvi pogled morda ne bi pričakovali: v religiozni liriki. Hiter pregled čez religiozno liriko srednjega veka, nas bo, upam, pripeljal do nekoliko osupljive ugotovitve, namreč da je Ovidijev vpliv najmočnejši tam, kjer se križata erotični in religiozni diskurz. To se zgodi v mistični poeziji, predvsem v tisti, ki je v 13. stoletju začela nastajati v ljudskih jezikih. Zato skuša prispevek slediti temu, kako se ovidijevska *ars amandi* vpleta v osnovno trubadursko-truversko matrico ljubezni do nedosegljive ženske, ki je v primeru mistične poezije seveda naobrjnena na duhovno sfero: ljubezni do nedosegljivega Absolutnega.

Brane Senegačnik: *Fedra* kot homonim, igriva ideologija in usoda

Fedra je naslovna junakinja Senekove tragedije in fiktivna avtorica četrtega pisma Ovidijevih *Heroid*. (Ovidij je različne vidike te mitološke zgodbe obravnaval ali vsaj omenjal tudi v 15. knjigi *Metamorfoz* in v 6. knjigi *Fastov*). A čeprav so filologi v Ovidijevi poeziji pogosto videli hipotekst Senekove drame, je med likoma obeh Feder radikalna razlika, ki je povezana z različnimi zahtevami različnih literarnih zvrsti. Izbor teh zvrsti najbrž odseva temeljna literarna in filozofska (etična) prepričanja obeh avtorjev. Ovidijeva Fedra je trdno odločena udejanjiti svojo željo po nelegalnem (izvenzakonskem) erotičnem razmerju s pastorkom Hipolitom in tudi vztraja pri njeni legitimnosti: takšno razmerje lahko vidi kot grešno le zastarela morala (*vetus pietas*), kakršno sama zavrača v »progresivističnem« prepričanju, da bo kmalu povsem izginila. (Pripada namreč Saturnovi dobi, sam Jupiter pa je določil, da je moralno tisto, kar komu prinaša užitek.) Nasprotno pa Senekova junakinja kliče bogove za pričo, »da noče tega, kar hoče«, kot igrača v rokah lastnih strasti se zaman bojuje proti njim in predstavlja enega najbolj dinamičnih in tragičnih Senekovih likov.

///

Barbara Šega Čeh: Narava in človeške nravi v Ovidijevih
Metamorfozah (»*Quamvis sint sub aqua ...*« *Metamorfoze*
6, Latona in Likijci)

Prispevek analizira vsebino ene od krajših Ovidijevih metamorfoz, ki je sicer znana tudi po vzorčnem primeru onomatopoiije (*quamvis sint sub aqua ...*). Za Ovidijevo verzijo mita o Latoni in likijskih kmetih je v primerjavi s poznejšim proznim zapisom v kratki zbirki metamorfoz Antonina Liberalisa prav tako značilna ajtiološka motivika, vendar se med sabo razlikujeta v nekaterih ključnih podrobnostih in poudarkih, kar Ovidijevo interpretacijo postavlja v drugačno luč. Ob tem se zastavlja nerešljivo vprašanje, v kolikšni meri je pesnik ta vsebinska odstopanja črpal iz različnih inačic istega mita, ki so verjetno krožile v njegovem času, v kolikšni meri pa je sam namenoma posegel v mitološko snov in jo prilagodil svojim ustvarjalnim ciljem.

Kljub skromnemu obsegu je obravnavana metamorfoza slikovit prikaz pritlehne človeške nravi, ki sočloveku odreka osnovni vir življenja – vodo. Ta pa je lahko bodisi poetična prisposodba za vrelec literarnega navdiha, kot to pripisujejo Ovidiju, lahko pa njegov prikaz, skozi današnji pogled na svet, hkrati dojemamo tudi dobesedno.

///

Diskusija in odmor

///

17.30

Boris A. Novak: Postava Ovidija med *Vrati nepovrata*

Pesnik in profesor primerjalne književnosti Boris A. Novak je samega sebe definiriral z neologizmom »zgodBovinar«. V epu *Vrata nepovrata* je v 44.000 verzih na 2.300 straneh s pomočjo večinoma tragičnih zgodb iz rodbinskega spomina upesnil zgodBovino od 19. stoletja do današnjih dni. *Vrata nepovrata* se skladajo s temeljno temo ustanovitvenega epa *Gilgameš* in drugih velikih epskih del – potovanjem v zagrobni svet in dialogom z mrtvimi. Osnovni motiv pri pisanju je bil rešiti mrtve pozabe in jim s pomočjo pesniške besede vrniti dostojanstvo spomina in imena.

Eden izmed največjih problemov tega za naš čas skrajno nenavadnega podviga je bil povezan z dejstvom, da ep že dolgo velja za mrtev žanr in da so v svetovni književnosti zadnjih stoletij skrajno redka besedila, ki bi sodobnemu epskemu pesniku pomagala kot model pri rešitvah naratoloških in kompozicijskih vprašanj ter pri najhujšem izzivu – kako z verzi, tem najstarejšim načinom pripovedovanja zgodb, zajeti ritem polpreteklega in današnjega časa? Po nasvete se je mogoče obračati le na stare mojstre, predvsem na Danteja, pa tudi na Homerja, Vergilija, Ovidija, Miliona.

Prispevek oriše pesnikova srečevanja z Ovidijem Publijem Nazonom, ki so se začela l. 1959 ob obali Donave pri Beogradu, ko je dva tisoč let

star pesnik poklical petletnega otroka in mu pokazal metamorfozo gosenice v metulja. Eden izmed skupnih imenovalcev med obema pesnikoma je občutje izgnanstva. Med pripravami na simpozij pa se je ob vzratnem premisleku razmerja med Ovidijevimi *Metamorfozami* in svojo »epsko pesniško norostjo« Novak ovedel tudi pomenljive in pomembne vzporednice na ravni podobja: v ključnih trenutkih *Vrat nepovrata* v dogajanje poseže metafizična, morda religiozno motivirana Postava, ki nenehno spreminja obličje.

///

Matej Hriberšek: Ovidijevo jezikovno mojstrstvo – nekaj primerov

Kakor Ovidij z vsakim svojim delom preseneča z izborom literarne zvrsti, tako preseneča tudi s svojim jezikom in novostmi, ki jih v njem prinaša. Tudi na področju jezika velja zanj enaka misel, kot jo zapiše v uvodnem verzju svojih *Metamorfoz*: *In nova fert animus ...* »Duh stremi za novostmi ...« Vsako od njegovih del, od zgodnjih ljubezenskih do poznejših *Metamorfoz*, *Fastov*, *Žalostink* in *Pisem iz Ponta*, ima tudi svoje jezikovne posebnosti, ki odražajo tudi vsebinsko raznolikost njegovega opusa. Ovidij seveda ni bil edini inovator na jezikovnem področju, saj so literati od začetkov ustvarjanja v Rimu vsak na svoj način pustili pečat in prispevek tudi v jeziku, vendar pa tako po jezikovni kot tudi po tehnični plati, v metriki, Ovidij daleč izstopa. Z njim je elegični distih dosegel vrhunec, dokončno pa je izoblikoval tudi pravila za pentameter. V prispevku bodo teoretično in s praktičnimi primeri predstavljene nekatere posebnosti njegovega jezika in sloga, predvsem njegovo besedje in prispevek k besedotvorju latinskega izrazja.

David Movrin: Dr. Joža Lovrenčič in njegove izgubljene
Metamorfoze

Klasični filolog dr. Joža Lovrenčič (1890–1952) je po kapitulaciji Italije in padcu fašizma prevzel ravnateljstvo na obnovljeni slovenski gimnaziji v Gorici, kjer se je šolal tudi sam. Po vojni je bil zato obsojen na montiranem procesu in zaprt; izgubil je tudi vsako možnost zaposlitve. Zdi se, da ga je v notranjem izgnanstvu nagovoril Ovidij, pesnik s podobno usodo, in v letih 1950–1952 je prevedel celotne *Metamorfoze*. Ravno v dneh strahovite medijske kampanje proti katoliški Cerkvi po imenovanju zagrebškega kardinala Stepinca jih je ponudil svojemu predvojnemu sodelavcu pri katoliškem *Domu in svetu* dr. Francetu Koblarju. Ko je ta objavo zavrnil, se je Lovrenčič potrj vrnil domov in čez nekaj dni ga je zadela kap, *Metamorfoze* pa so ostale v rokopisu. Prispevek bo poleg njegove zgodbe osvetlil še niz dokumentov, ki so prišli na dan pred nekaj tedni.

///

Diskusija in zaključek simpozija

///

///

19.30

Zvečer bo v kavarni NUK recital s slovenskimi prevajalci, kjer bodo Ovidija predstavili Kajetan Gantar – *Heroide*; Marko Marinčič – *Ljubezni*; Anja Božič in Kajetan Škraban – *Umetnost ljubezni* (v prevodu Barbare Šega Čeh); Barbara Šega Čeh – *Metamorfoze*; Nada Grošelj – *Rimski koledar*; ter Nena Bobovnik in Sergej Valijev – *Žalostinke* (v prevodu Josipa Jurce).